

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กร
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

Relationship between School Administration According to Good Governance Principle of
School Administrators and Organizational Health of Basic Educational Schools under
Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1

มยุรี แสนสุข (Mayuree Sansuk)^{*}

กาญจนา บุญส่ง (Kanchana Boonsong)^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิภาพ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการมีส่วนร่วม หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาค ตามลำดับ

2. สุขภาพองค์กรของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความเข้มแข็งขององค์กร ด้านขวัญและกำลังใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมุ่งเน้นเป้าหมาย ด้านความสามัคคี ด้านการใช้อำนาจ ด้านการใช้ทรัพยากร ตามลำดับ

3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันกับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ได้แก่ หลักความเสมอภาค และหลักการมีส่วนร่วม และด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักมุ่งฉันทามติ หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักนิติธรรม หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักความโปร่งใส และหลักประสิทธิผล ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, สุขภาพองค์กร

^{*} นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Student Master of Education in Educational Administration, Phetchaburi Rajabhat University

^{**} อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Advisor: Educational Administration, Phetchaburi Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research to study: 1) the level of school administration according to good governance principle, 2) the level of school organizational health, and 3) relationship between school administration according to good governance principle and organizational health of school under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1. The research samples were 265 teachers in school under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1. The research tool was a 5-level rating scale questionnaire. The data were analyzed by using mean, standard deviation, and Pearson's products moment correlation coefficient. The research results were as follows:

1. The school administration according to good governance principle was at a high level both in overall and in each aspect. When the aspects of good governance were individually considered, they could be ranked in descending order of their means as follows: effectiveness, responsiveness, efficiency, rule of law, transparency, consensus orientation, participation, accountability, decentralization, and equity.

2. The school organizational health was at a high level both in overall and in each aspect. When the aspects of organization health were individually considered, they could be ranked in descending order of their means as follows: organizational strength, work morale, communication, goal orientation, unity, authority, and resource utilization.

3. There was positive relationship at a moderate level with statistical significance at the 0.01 level between school administration according to good governance principle and school organizational health. When the aspects of relationship were individually considered, the ones with relationship at a moderate level were equity and participation, and those at a low level were decentralization, consensus orientation, accountability, rule of law, efficiency, responsiveness, transparency, and effectiveness.

Keywords: School administration, good governance principle, organizational health

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552 : 97) ได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนากระบวนการและข้าราชการ เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2547 จนถึงปัจจุบันเห็นได้จากกรอบการประเมินผลตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในแต่ละปี โดยใช้กับองค์การที่เป็นระบบราชการที่มีหลักจริยธรรมและศักดิ์ศรี จะเน้นการประเมินผลด้านจริยธรรมธรรมาภิบาล โดยให้ความสำคัญเรื่องความโปร่งใสของการปฏิบัติราชการ การ

มีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนการสร้างมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในส่วนราชการ จึงได้ให้ส่วนราชการทำคำรับรองการปฏิบัติราชการตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญตามหลักการดังกล่าวจึงมีนโยบายเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักการของธรรมาภิบาลในหน่วยงานทุกระดับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ก่อให้เกิดความตระหนักและปรับปรุงระบบงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา การบริหารที่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน โดย อีระ รุญเจริญ (2548 : 91- 92) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษาต้องดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล จึงจะเป็นการบริหารที่สอดคล้องกับแนวโน้มของสภาพปัญหาและความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรและเป็นหลักประกันความสำเร็จของการบริหารจัดการ

โรงเรียนในฐานะองค์กรของรัฐและเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะขับเคลื่อนการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แนวทางหนึ่งที่ควรนำมาถือเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน คือ การใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นตัวจักรที่สำคัญของการบริหารจัดการศึกษา เป็นผู้มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว ดังนั้นภาระหน้าที่อันสำคัญคือ การบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ เป็นธรรม โปร่งใสเป็นแบบอย่างที่ดี จะส่งผลให้ได้รับความศรัทธาเชื่อถือจากครู นักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชน ซึ่ง อีระ รุญเจริญ (2548 : 108 - 109) ได้กล่าวว่า การบริหารงานในโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหาร การจะบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต้องมีการบริหารรูปแบบใหม่ จัดหาทรัพยากรทางวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศ เน้นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ฟังตนเอง มุ่งประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งต้องทำงานด้วยความรับผิดชอบมีอิสระ มีการประสานร่วมมือกับองค์กรหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีการประเมินตรวจสอบเป็นระยะ ๆ อย่างโปร่งใส ส่วน ชาญชัย อาจินสมาจาร (2548 : 2) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนในฐานะขององค์กรว่าองค์กรและระบบขององค์กรก็เหมือนกับคนที่มีการเปลี่ยนแปลงในรูปคุณลักษณะตามกาลเวลา มีความแตกต่างกันการจะนำหลักการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพต้องสามารถดัดแปลง การเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม โรงเรียนก็เป็นองค์กรหนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ศึกษาเห็นว่าให้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโรงเรียนเป็นหลักการที่สามารถทำให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมขององค์กร นอกจากนั้นองค์กรยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ไขข้อจำกัดต่าง ๆ ของมนุษย์ ขณะเดียวกันมนุษย์ในสังคมคาดการณ์และหวังที่จะให้องค์การต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีคุณค่าอย่างแท้จริง เพื่อส่งเสริมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนั้นองค์กรในปัจจุบันมีความแตกต่างอย่างมากกับองค์กรในอดีต องค์กรปัจจุบันต้องทำอะไรให้เกิดความขัดแย้งไม่คลุมเครือ มีความยืดหยุ่นสูง มีความแตกต่างกันมาก ต่างมีความขัดแย้งในเรื่องพันธกิจ ค่านิยม และกลยุทธ์ในการรักษาสมดุลระหว่างเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (Drucker, 1997 อ้างถึงใน กมลลาศน์ ศรีประสิทธิ์,

2553 : 2) ดังนั้นคุณค่าขององค์การทุกองค์การจึงอยู่ที่การเป็นองค์การที่สามารถสร้างประโยชน์และตอบสนองความต้องการของมนุษย์และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จัดขึ้น ซึ่งย่อมหมายถึงจะต้องเป็นองค์การที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด แต่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าวจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ โดยผู้บริหารทุกระดับขององค์การนั้น ๆ ที่จะทำให้้องค์การมีความสมบูรณ์มากที่สุด การทำให้องค์การมีคุณค่า มีคุณประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างสมบูรณ์จึงอยู่ที่จะต้องมุ่งสนใจหาวิธีที่จะช่วยการบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารจึงควรพิจารณาแนวคิดและวิธีการที่จะทำให้้องค์การสามารถดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สามารถปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

้องค์การที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพในการทำงานนั้นขึ้นอยู่กับสุขภาพของ้องค์การ (Organizational Health) เป็นสำคัญ เพราะ้องค์การที่มีสุขภาพสมบูรณ์จะมีผลผลิตที่ดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ้องค์การจะมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม สมาชิกใน้องค์การมีความสุข มีความพึงพอใจในการทำงาน มีความผูกพันต่อหน่วยงาน ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย มีการตัดสินใจที่เหมาะสม (Daft, 1986 อ้างถึงใน กมลาศน์ ศรประสิทธิ์, 2553 : 3) นอกจากนี้้องค์การที่มีสุขภาพดีนั้นต้องมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน สมาชิกภายใน้องค์การมีความผูกพันต่อ้องค์การ และ้องค์การจะมีประสิทธิภาพประสิทธิผลในที่สุด เนื่องจากสุขภาพของ้องค์การเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของ้องค์การ ้องค์การใดมีสุขภาพดีจะทำให้การบริหารของ้องค์การมีประสิทธิภาพ ถ้า้องค์การใดมีสุขภาพไม่ดีจะทำให้การบริหารของ้องค์การนั้นขาดประสิทธิผล โดยที่สุขภาพของ้องค์การจะเป็นตัวชี้วัดที่จะพิจารณาถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นใน้องค์การและช่วยเสริมสร้างความตระหนัก (Awareness) ในปัญหาที่เกิดขึ้นกับ้องค์การ นอกจากนี้้องค์การที่มีสุขภาพดีนั้นมิได้เป็นเพียงอุดมการณ์เท่านั้น หากแต่ยังพึงได้รับความสนใจในฐานะแนวคิดที่จะพัฒนา้องค์การเพื่อให้องค์การสามารถเติบโตและอยู่รอดอย่างยั่งยืน

โรงเรียนประถมศึกษาเป็น้องค์การทางการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญของชาติ โดยมีจุดเน้นสำคัญที่มุ่งจัดการศึกษาและส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ประชาชนมีคุณธรรมความรู้ มีคุณภาพในการพัฒนาตนเอง เสริมสร้างคุณธรรม พัฒนาสังคมฐานความรู้และยั่งยืนในเวทีโลกบนพื้นฐานของความเป็นไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : บทสรุป) จากการ ที่นักเรียนเป็นผลผลิตโดยตรงของโรงเรียน ดังนั้นคุณภาพของนักเรียนจะดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของโรงเรียนนั้น ๆ หากโรงเรียนมีคุณภาพสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผลผลิตคือนักเรียนย่อมมีคุณภาพเช่นเดียวกัน ดังแนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สุขภาพของ้องค์การเป็นตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หาก้องค์การใดที่มีสุขภาพดีแล้ว ้องค์การนั้นย่อมมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามไปด้วย (Hoy and Miskel, 2008 อ้างถึงใน กมลาศน์ ศรประสิทธิ์, 2553 : 6) นอกจากนี้การมีสุขภาพของ้องค์การที่ดียังสะท้อนถึงสภาพของ้องค์การที่มีชื่อเสียง มีคุณค่า มีกระบวนการทำงานที่ราบรื่น ไม่ตึงเครียด (Camaeron, 1989 อ้างถึงใน ฐิตารีย์ ตรีเหรา, 2556 : 2) และสุขภาพของ้องค์การยังเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย ภายใต้ระบบการบริหารจัดการและการตัดสินใจที่มีข้อมูล มีการสื่อสารที่ดี มีความขัดแย้งน้อย (McFarland, 1987 อ้างถึงใน กมลาศน์ ศรประสิทธิ์, 2553 : 7) สมาชิกมีการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจน

ช่วยเหลือให้องค์การมีความมั่นคง ซึ่งการที่องค์กรมีสุขภาพที่ดีทำให้มีความสามารถในการปรับตัว มีความยืดหยุ่น และมีความสามารถในการผลิต หากองค์กรไม่มีสุขภาพที่ดีแล้ว ทำให้เสี่ยงต่อการทำงานให้เกิดประสิทธิผลในระยะยาวได้ รวมทั้งความเป็นอยู่ขององค์กรด้วยเช่นกัน

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีภาระหน้าที่หลักที่สำคัญ คือ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้งด้านความรู้และมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งในปีการศึกษา 2557 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 85 แห่ง มีภารกิจที่สำคัญคือ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ซึ่งได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ จากข้อมูลการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ที่ผ่านมามีพบว่า สถานศึกษายังประสบปัญหาเกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน สถานศึกษาบางแห่งไม่ผ่านการประเมินภายนอก ผลคะแนนการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 สถานศึกษาบางแห่งขาดครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ครูผู้สอนบางสาขาขาดแคลน บางสาขามีมากเกินไป อัตราค่าจ้างครูไม่พอกับจำนวนชั้นเรียน ขาดครูธุรการประจำโรงเรียน ขาดการบำรุงรักษาบุคลากรด้วยการให้ขวัญ กำลังใจ การพิจารณาความดีความชอบโดยยึดผลงานเป็นหลัก การยกย่อง เชิดชูเกียรติสถานศึกษา และบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นด้านการยกระดับคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2557 : 9) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้บริหารยังไม่ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษาได้นำรูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไปศึกษา และนำไปสู่การปฏิบัติ น่าจะเกิดผลดีและเกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาโดยรวม ตลอดจนจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เข้ามารับการศึกษาในระดับต่าง ๆ และจะส่งผลต่อสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาด้วย

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารมีความสำคัญต่อสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ว่าเป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุง และเสริมสร้างสุขภาพองค์กรและความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดให้ดียิ่งขึ้นและเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 867 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2550 : 189) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 265 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรต้นและตัวแปรตาม รายละเอียดดังนี้

ตัวแปรต้น คือ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การใช้ทรัพยากร 2) ความเข้มแข็งขององค์กร 3)ขวัญและกำลังใจ 4) การใช้อำนาจ 5) การมุ่งเน้นเป้าหมาย 6) การติดต่อสื่อสาร และ 7) ความสามัคคี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในหลัก 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อวัดระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ประกอบด้วยมิติสุขภาพองค์การทั้ง 7 ด้าน คือ การใช้ทรัพยากร ความเข้มแข็งขององค์กร ขวัญและกำลังใจ การใช้อำนาจ การมุ่งเน้นเป้าหมาย การติดต่อสื่อสาร และความสามัคคี ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

4. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และสุขภาพองค์การของสถานศึกษา เพื่อกำหนดตัวแปรและนิยามศัพท์เฉพาะ และสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง

แก้ไขให้ตรงกับขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ นิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2548 : 117) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว ไปทดลองใช้ กับครูผู้สอนโรงเรียนบ้านหนองยาว และโรงเรียนบ้านท่ายาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.940 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์ แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพ องค์การสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับ สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยการหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ บริหาร	อันดับ
1. หลักประสิทธิภาพ	4.52	0.28	มากที่สุด	1
2. หลักประสิทธิผล	4.41	0.32	มาก	3
3. หลักการตอบสนอง	4.42	0.29	มาก	2
4. หลักการรับผิดชอบ	4.32	0.31	มาก	8
5. หลักความโปร่งใส	4.35	0.34	มาก	5
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.33	0.33	มาก	7
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.29	0.41	มาก	9
8. หลักนิติธรรม	4.36	0.33	มาก	4
9. หลักความเสมอภาค	4.28	0.37	มาก	10
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.34	0.37	มาก	6
เฉลี่ย	4.36	0.17	มาก	

จากตารางพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.28) ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับมากเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ หลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.29) หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.32) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.33) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.34) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.37) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.33) หลักการรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.31) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.41) หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.37) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

คุณภาพองค์การของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ	อันดับ
1. การใช้ทรัพยากร	4.29	0.31	มาก	7
2. ความเข้มแข็งขององค์การ	4.42	0.33	มาก	1
3. ขวัญและกำลังใจ	4.40	0.34	มาก	2
4. การใช้อำนาจ	4.34	0.31	มาก	6
5. การมุ่งเน้นเป้าหมาย	4.37	0.32	มาก	4
6. การติดต่อสื่อสาร	4.38	0.29	มาก	3
7. ความสามัคคี	4.36	0.34	มาก	5
เฉลี่ย	4.37	0.17	มาก	

จากตารางพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า สุขภาพองค์การทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านความเข้มแข็งขององค์การ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.33) ด้านขวัญและกำลังใจ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.34) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.29) ด้านการมุ่งเน้นเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.32) ด้านความสามัคคี ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.34) ด้านการใช้อำนาจ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.31) ด้านการใช้ทรัพยากร ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.31) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับ สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y _{tot}
X ₁	0.230**	0.238**	0.201**	0.269**	0.170**	0.189**	0.156**	0.220**
X ₂	0.255**	0.230**	0.283**	0.278**	0.155**	0.166**	0.148**	0.262**
X ₃	0.252**	0.257**	0.170**	0.187**	0.124**	0.181**	0.152**	0.252**

X ₄	0.292**	0.276**	0.088**	0.221**	0.100**	0.089**	0.181**	0.271**
X ₅	0.209**	0.160**	0.210**	0.284**	0.180**	0.123**	0.172**	0.250**
X ₆	0.288**	0.125**	0.244**	0.165**	0.174**	0.147**	0.237**	0.335**
X ₇	0.258**	0.168**	0.115**	0.146**	0.140**	0.122**	0.115**	0.288**
X ₈	0.289**	0.263**	0.254**	0.285**	0.271**	0.213**	0.257**	0.265**
X ₉	0.292**	0.223**	0.151**	0.215**	0.227**	0.173**	0.183**	0.378**
X ₁₀	0.290**	0.222**	0.221**	0.196**	0.181**	0.260**	0.145**	0.286**
X _{tot}	0.426**	0.221**	0.289**	0.309**	0.206**	0.184**	0.231**	0.483**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.483$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ หลักความเสมอภาค ($r = 0.378$) และหลักการมีส่วนร่วม ($r = 0.335$) นอกนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ ($r = 0.288$) หลักมุ่งฉันทามติ ($r = 0.286$) หลักการรับผิดชอบ ($r = 0.271$) หลักนิติธรรม ($r = 0.265$) หลักประสิทธิภาพ ($r = 0.262$) หลักการตอบสนอง ($r = 0.252$) หลักความโปร่งใส ($r = 0.250$) และหลักประสิทธิผล ($r = 0.220$) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หลักประสิทธิผล ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับมากเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิภาพ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการมีส่วนร่วม หลักการรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาค ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานศึกษาเห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลจึงมีนโยบายเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักการของ ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ก่อให้เกิดความตระหนักและปรับปรุงระบบงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา การบริหารที่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน สอดคล้องกับ ชีระ ญูเจริญ (2548 : 91- 92) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษาต้องดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล จึงจะเป็นการบริหารที่สอดคล้องกับแนวโน้มของสภาพปัญหาและความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรและเป็น

หลักประกันความสำเร็จของการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รับขวัญ ภาคภูมิ (2547 : 90) ได้ทำการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ หลักความโปร่งใส อยู่ในลำดับแรก รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ตามลำดับ อีกทั้งยัง สอดคล้องกับ บุญสืบ โพธิ์ศรี (2559 : 216) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งเน้นการผลิตแรงงานมืออาชีพ ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาล คือ หลักที่ใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ ดี และผู้บริหารสามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ทรัพยากร ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนและฝ่ายวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นการผลิตแรงงานมือ อาชีพในโรงเรียนอาชีวศึกษา ได้ในด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การบริหารจัดการเวลา การสื่อสาร การปรับตัว ให้เข้ากับงานและองค์กร การมีมนุษยสัมพันธ์ดี ความขยัน และการทำงานเป็นทีม และสอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ หงสนันท์ (2558 : 1310) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมมีพฤติกรรมบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ด้านความโปร่งใสในการ บริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการที่มีการตอบสนองของผู้รับบริการทุกภาคส่วน ด้านการกระจายอำนาจและการมอบ อำนาจ ด้านประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และมีผลงานตาม เป้าหมายที่กำหนด และด้านความเสมอภาค

2. ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า สุขภาพองค์การทุกด้านอยู่ในระดับมากโดย เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านความเข้มแข็งขององค์กร ด้านขวัญและกำลังใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการ มุ่งเน้นเป้าหมาย ด้านความสามัคคี ด้านการใช้อำนาจ ด้านการใช้ทรัพยากร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพในการทำงานนั้นขึ้นอยู่กับสุขภาพองค์การเป็นสำคัญ เพราะองค์กรที่มีสุขภาพ สมบูรณ์จะมีผลผลิตที่ดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ องค์กรจะมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม สมาชิกใน องค์กรมีความสุข มีความพึงพอใจในการทำงาน มีความผูกพันต่อหน่วยงาน ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติภารกิจให้บรรลุ เป้าหมาย มีการตัดสินใจที่เหมาะสม นอกจากนี้องค์กรที่สุขภาพดีนั้นต้องมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน สมาชิก ภายในองค์กรมีความผูกพันต่อองค์กร และองค์กรจะมีประสิทธิภาพประสิทธิผลในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551 : บทสรุป) พบว่าจากการที่นักเรียนเป็นผลผลิตโดยตรงของโรงเรียน ดังนั้นคุณภาพของนักเรียนจะดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของโรงเรียนนั้น ๆ หากโรงเรียนมีคุณภาพสามารถ บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผลผลิตคือนักเรียนย่อมมีคุณภาพเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สรารุณ ปุริสา (2553 : 100-102) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนโดยรวมตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนพบว่าอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก เมื่อพิจารณาทั้ง 7 ด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มิติด้านขวัญในการปฏิบัติงาน มิติด้านความสามัคคี มิติด้านความเข้มแข็งขององค์การ มิติด้านอิทธิพลของผู้บริหาร มิติด้านการติดต่อสื่อสาร มิติด้านการมีนวัตกรรมใหม่ และมิติด้านการสนับสนุนทรัพยากร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ หลักความเสมอภาค และหลักการมีส่วนร่วม นอกนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักมุ่งฉันทามติ หลักการรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักความโปร่งใส และหลักประสิทธิผล ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสุขภาพองค์การเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์การ องค์การใดมีสุขภาพดีจะทำให้การบริหารองค์การมีประสิทธิภาพ ถ้าองค์การใดมีสุขภาพไม่ดีจะทำให้การบริหารองค์การนั้นขาดประสิทธิภาพ โดยที่สุขภาพองค์การจะเป็นตัวชี้วัดที่จะพิจารณาถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์การและช่วยเสริมสร้างความตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์การ นอกจากนั้นองค์การที่มีสุขภาพดีนั้นมิได้เป็นเพียงอุดมการณ์เท่านั้น หากแต่ยังพึงได้รับความสนใจในฐานะแนวคิดที่จะพัฒนาองค์การ เพื่อให้้องค์การสามารถเติบโตและอยู่รอดอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชวัญ ภาควิชา (2547 : 90) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความเสมอภาค เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นธรรม เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน และการมอบหมายงาน โดยยึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาค อีกทั้งควรปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ และอุทิศตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานที่กำหนดไว้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษาด้านการใช้ทรัพยากร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น ทันสมัยที่จะใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอและจัดสรรให้ตรงกับความต้องการของบุคลากร

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรใน

สถานศึกษาควรร่วมมือกันในการวางแผนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กรให้นำไปสู่สภาพองค์กรของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาในระบบย่อยหรือในมิติอื่นๆ ที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรที่ดีหรือไม่ดีเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สุขภาพองค์กรของสถานศึกษาให้เป็นเครื่องมือมาตรฐาน สามารถนำไปใช้ในการวินิจฉัยและพยากรณ์สุขภาพองค์กรของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสุขภาพองค์กรที่ดีของสถานศึกษาที่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเจาะลึก เพื่อหารูปแบบการพัฒนาและการสร้างเสริมสุขภาพองค์กรที่ดีของสถานศึกษา เพื่อจะได้รูปแบบที่เหมาะสมในการสร้างสุขภาพองค์กร และนำไปปรับใช้เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพองค์กรที่ดีในอนาคต

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางในการสร้างประสิทธิภาพในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับการบริหารงานในยุคปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลลาสน์ ศรประสิทธิ์. (2553). การพัฒนาเครื่องมือตรวจวัดสุขภาพองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษา.

ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์จิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2548). ผู้ทิศทางใหม่การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ก้าวใหม่.

จิตตารีย์ ตรีเหรา. (2556). สุขภาพองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธีระ รุญเจริญ. (2548). ประสิทธิภาพการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารการศึกษาในโรงเรียน. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

บุญสืบ โพธิ์ศรี. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งเน้นการผลิตแรงงานมือ

อาชีพ. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8(1): 216-229.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2548). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รับขวัญ ภาคภูมิ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

กับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ลัดดาวัลย์ หงสนันท์. (2558). พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขตภาคเหนือตอนบน.

Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8(1): 1310-1319.

- สราวุฒิ ปุริสา. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2550). **เทคนิคทางสถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. (2557). **สภาพปัจจุบัน ปัญหา และทิศทางการบริหารจัดการศึกษา**. เพชรบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไทย. (2552). **รายงานการพัฒนาระบบราชการไทยประจำปี พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **รายงานผลการประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 12**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

ภาษาต่างประเทศ

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (3rd ed). New York: Harper & Row.